

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-122>

**EUROPEAN STANDARDS FOR LEGAL REGULATION
OF RENOVATION AND ENERGY EFFICIENCY OF BUILDINGS
IN THE FIELD OF URBAN DEVELOPMENT**

**ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
РЕНОВАЦІЇ ТА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ БУДІВЕЛЬ
У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ**

Sychevsky V. P.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Сичевський В. П.

*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

У сфері відновлення освітніх і культурних об'єктів публічне адміністрування реновацій набуває особливої ваги, оскільки йдеться про модернізацію шкіл, лікарень, університетів, бібліотек і культурних закладів, що виконують суспільно значущі функції. Європейська політика орієнтує ці процеси на інтеграцію принципів доступності, інклюзивності та екологічності в освітнє й культурне середовище. Такі ініціативи, як Новий Європейський Баухауз і Affordable Housing Initiative, демонструють приклади поєднання архітектури, естетики та сталого розвитку в публічних просторах. Важливим є й забезпечення доступу вразливих груп до модернізованої інфраструктури через інструменти ЄС. У цьому контексті українське законодавство, яке орієнтується на європейські стандарти, має передбачати впровадження аналогічних вимог нульових викидів як для нових, так і для реновованих об'єктів.

Регламент (ЄС) № 305/2011 Європейського парламенту та Ради від 9 березня 2011 року встановлює гармонізовані умови для розміщення на ринку будівельної продукції, замінюючи Директиву 89/106/ЄЕС [1]. Його мета полягає в усуненні технічних бар'єрів у торгівлі та забезпеченні вільного руху будівельної продукції в межах ЄС. Документ визначає основні вимоги до будівельних робіт – безпеку, енергоефективність, екологічність та інші параметри, а також передбачає обов'язок виробника декларувати експлуатаційні характеристики продукції. Регламент закріплює використання маркування CE як єдиного підтвердження відповідності заявленим характеристикам і встановлює чіткі вимоги до виробників, імпортерів,

дистриб'юторів та інших економічних операторів. Передбачено також системи оцінювання і перевірки характеристик продукції, гармонізовані технічні специфікації та європейські технічні оцінювання. Особливий режим встановлено для малих і середніх підприємств, мікропідприємств, а також індивідуально виготовленої чи реставраційної продукції. Документ також вводить інструменти ринкового нагляду й контактні пункти щодо будівельної продукції. У результаті формується прозоре та єдине правове середовище для безпечного, якісного й сталого будівництва в ЄС [2].

Директива 2010/31/ЄС Європейського парламенту та Ради від 19 травня 2010 року, з урахуванням редакції 2021 року, визначає вимоги щодо підвищення енергетичної ефективності будівель у державах-членах ЄС з урахуванням кліматичних умов, економічної доцільності та внутрішнього комфорту. Нею встановлено спільну методологію розрахунку енергетичної ефективності, мінімальні стандарти для нових і реконструйованих об'єктів, а також вимоги до технічних систем, сертифікації та регулярного інспектування систем опалення і кондиціонування. Держави-члени зобов'язані розробляти національні плани щодо збільшення кількості будівель із майже нульовим споживанням енергії, а також створювати системи контролю за сертифікатами та інспекційними звітами. Директива впроваджує принцип економічно оптимальних рівнів енергоефективності, які мають регулярно переглядатися. Передбачено й винятки для окремих категорій будівель, зокрема історичних, релігійних, тимчасових або малих. Значна увага приділяється фінансовим механізмам ЄС і держав-членів, які мають стимулювати інвестиції в енергоефективність. У результаті документ спрямований на зменшення енергоспоживання, скорочення викидів CO₂ і стимулювання використання відновлюваних джерел енергії [3].

Директива (ЄС) 2024/1275 Європейського парламенту та Ради від 24 квітня 2024 року встановлює нові вимоги щодо енергоефективності будівель з орієнтацією на досягнення нульових викидів у будівельному секторі до 2050 року. Документ передбачає мінімальні стандарти енергетичної ефективності для нових та існуючих об'єктів, поступову відмову від викопного палива в системах опалення й охолодження, а також запровадження паспортів реновації для планування глибокої модернізації. Значна увага приділяється відновлюваним джерелам енергії, зокрема обов'язковому встановленню сонячних панелей на нових і певних уже наявних будівлях. Директива також регламентує підготовку національних планів реновації, розвиток інфраструктури для електромобілів і велосипедного транспорту, а також підвищення «розумної готовності» будівель через автоматизацію та цифрові

рішення. Установлено єдині підходи до розрахунку енергоефективності, сертифікації та перевірок систем опалення, вентиляції й кондиціонування. Окремо передбачено підтримку вразливих домогосподарств, механізми подолання енергетичної бідності та створення фінансових і технічних інструментів для масштабної реновації [4].

Директива 2006/123/ЄС Європейського парламенту та Ради від 12 грудня 2006 року про послуги на внутрішньому ринку формує загальну правову основу для усунення бар'єрів свободі заснування та вільному наданню послуг між державами-членами. Вона спрямована на спрощення адміністративних процедур, ліквідацію дискримінаційних і непропорційних вимог, а також на забезпечення прозорості та доступності інформації для постачальників послуг і споживачів. Документ не охоплює певні сфери, зокрема фінансові, транспортні, медичні чи аудіовізуальні послуги. Ключове значення надається принципам пропорційності, необхідності та недискримінації при запровадженні дозвільних режимів, а також розвитку електронних механізмів виконання формальностей. Директива також регламентує правила для мультидисциплінарних послуг, комерційних комунікацій і кодексів поведінки, водночас зберігаючи високий рівень захисту споживачів і суспільних інтересів. Вона передбачає створення єдиних контактних пунктів у державах-членах і взаємну оцінку національних правил. Загальна мета цього акта – формування єдиного, конкурентного й соціально збалансованого ринку послуг у Європейському Союзі [5].

Директива 2014/24/ЄС Європейського парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року встановлює єдині правові засади здійснення публічних закупівель у державах-членах, замінюючи Директиву 2004/18/ЄС. Її призначення полягає у підвищенні ефективності державних витрат, забезпеченні прозорості, недискримінації та відкритої конкуренції, а також у спрощенні доступу до тендерів для малих і середніх підприємств. Документ передбачає використання сучасних електронних засобів комунікації, упровадження інноваційних форм закупівель, включно з партнерствами для інновацій, а також деталізує правила для змішаних контрактів. Особлива увага приділяється інтеграції екологічних, соціальних і трудових вимог у закупівельні процедури та запобіганню конфліктам інтересів. Директива також регламентує централізовані та спільні закупівлі, у тому числі міждержавні, визначає випадки укладення угод без конкурентних процедур та інструменти недопущення зловживань. Її загальною метою є створення єдиного внутрішнього ринку закупівель, зорієнтованого на сталість, інноваційність і справедливу конкуренцію [6; 7].

Отже, у сфері містобудування в Європейському Союзі важливу роль відіграє Регламент (ЄС) № 305/2011, який установлює гармонізовані умови для розміщення будівельної продукції на ринку. Його призначення полягає в усуненні технічних бар'єрів у торгівлі та забезпеченні вільного руху відповідної продукції в межах Союзу. Регламент визначає основні вимоги до будівельних робіт – безпеку, енергоефективність, екологічність та функціональність, а також покладає на виробників обов'язок декларувати експлуатаційні характеристики продукції, використовувати маркування CE та дотримуватися вимог до технічної документації. Одночасно ним установлюються обов'язки економічних операторів та системи оцінювання і перевірки відповідності.

Література:

1. Регламент (ЄС) № 305/2011 Європейського парламенту та Ради від 9 березня 2011 року https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/reglament_es_no_305_2011.pdf
2. Regulation (EU) No 305/2011 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2011. URL: <http://data.europa.eu/URL/reg/2011/305/oj>
3. Directive 2010/31/EU of the European Parliament and of the Council of 19 May 2010 on the energy performance of buildings (recast). URL: <http://data.europa.eu/URL/dir/2010/31/oj>.
4. Directive (EU) 2024/1275 of the European Parliament and of the Council of 24 April 2024 on the energy performance of buildings (recast). URL: <http://data.europa.eu/URL/dir/2024/1275/oj>.
5. Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market. URL: <http://data.europa.eu/URL/dir/2006/123/oj>.
6. Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC.
7. Official Journal of the European Union. 2014. L 94. P. 65-242. URL: <http://data.europa.eu/URL/dir/2014/24/oj>.